

Bizantski srebrnjak iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja

U Numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja čuva se rijedak i iznimno vrijedan srebrnjak s početka 10. st. koji je pronađen u arheološkim istraživanjima 2006. – 2007. godine kod crkve sv. Đurđa u Buićima. Radi se o tzv. „Miliaresionu“ bizantskih careva Konstantina VII. Porfirogeneta i Romana I. Lekapena, kovanim između 920. i 944. godine.

Slika 1. Srebrnjak „Miliaresion“ (Avers)

Avers: +ROMANVS/CONSTANTINVS/SEBASTVS/CECOnSTANTINVS/EnX'ob'R' u 7 redaka. Biserna kružnica (DUM ARH 4380)

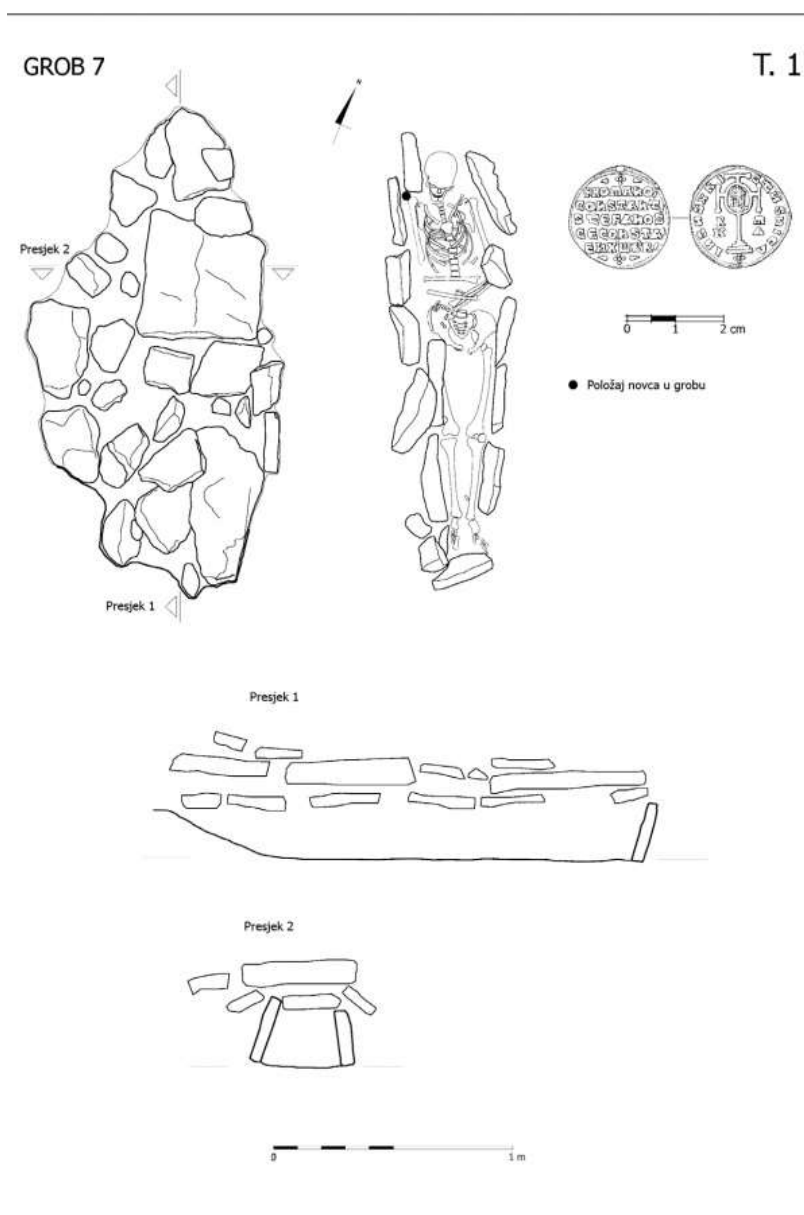
Slika 2. Srebrnjak „Miliaresion“ (Revers)

Revers: IHVSXRI – StVS NICA; Križ s hastama na krajevima, na stepeničastom postolju. Na križištu ovalni medaljon s poprsjem Romana I., s bradom, lorosom, krunom s pendilijima. U polju 1. R/±X±, d.m/A. Biserna kružnica (DUM ARH 4380)

Nalaz je zanimljiv jer je pronađen u grobu (br. 7.) uz desnu stranu lubanje pokojnika. Kako se novac nije nalazio u usnoj šupljini pokojnika, ne može se raditi o prežiticima poganskih rituala pokapanja, odnosno o stavljanju popudbine pokojniku u usta. Istu tezu potvrđuje i dosta kasni vremenski okvir ukopa sred. 10. – 11. st. Vjerojatno se radi o vjerskom kršćanskom simbolizmu, budući da se na reversu nalazi jasno istaknuti križ, tako da novac u ukopu ima vrlo vjerojatno apotropejsku ulogu, kakvu će svetačke medaljice imati mnogo stoljeća kasnije.

Slika 3. Tlocrt i presjeci grobova, M 1:20, crteži grobnih nalaza, M 1:1

Izvor: M. Perkić, „Rezultati arheoloških istraživanja kod crkve sv. Đurđa u Župi dubrovačkoj“, u: *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija - svezak 35/2008., str. 63 – 122).

Srebrnjak je zanimljiv i jer se radi o novcu Konstantina VII. Porfirogeneta, cara čije je monumentalno djelo „De administrando imperio“ (O upravljanju carstvom) nezaobilazna literatura i izvor prilikom proučavanja povijesti i običaja južnoslavenskih naroda. Između ostalog, opisuje doseljenje Hrvata, legendu o petorici braće i dvije sestre, sukobe Hrvata s Bugarima te općenito onu najraniju povijest za koju se ne bi znalo da je car nije zabilježio. Kovan je u razdoblju kada je umjesto Konstantina Carstvom *de facto* upravljao Roman Lekapen, admiral bizantske mornarice, koji je preuzeo i držao vlast sve do 944. godine kada je zbačen s prijestolja i prisiljen povući se u samostan.

Slika 4. Karta Župe dubrovačke s naznačenim položajem lokaliteta

Izvor: Google Earth

Kustos Arheološkog muzeja Darko Milošević